

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษามีส่วนร่วมของสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลหนองแวง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้สรุปผลและมีข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. วิธีการดำเนินการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ
  - 5.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
  - 5.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษามีส่วนร่วมของสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลหนองแวง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากรซึ่งได้แก่สมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ของศูนย์ อปพร.เทศบาลตำบลหนองแวง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 192 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลตำบลหนองแวง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ซึ่งมีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.9491

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ส่งถึง นายกเทศมนตรีตำบลหนองแวง อำเภอลำหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองในระยะเวลาที่กำหนด ได้แบบสอบถามที่สามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลได้ทั้งหมด 192 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

4.2 การมีส่วนร่วมของสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลหนองแวง อำเภอลำหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ราชด้าน 4 ด้าน ด้วยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยจัดทำตอบเข้าประเด็นเดียวกัน แล้วแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลหนองแวง อำเภอลำหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลหนองแวง อำเภอลำหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และด้านปฏิบัติการกู้ชีพกู้ภัย อยู่ในระดับปานกลาง นอกนั้นอยู่ในระดับน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านปฏิบัติการกู้ชีพกู้ภัย รองลงมา คือ ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ สมาชิก อปพร. อยากได้สวัสดิการเพิ่ม รองลงมา คือ สมาชิก อปพร. อยากให้มีการประชุม ปรึกษาหารือ ประจำเดือน และสมาชิก อปพร. อยากได้อุปกรณ์ที่ช่วยในงานบรรเทาสาธารณภัยเพิ่ม ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลหนองแวง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลหนองแวง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย และด้านปฏิบัติการกู้ชีพกู้ภัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ซึ่งผลการศึกษาที่ออกมาเป็นเช่นนี้เนื่องมาจากการพื้นที่ของตำบลหนองแวง ไม่ใช่เขตพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดพายุ การเกิดภัยต่าง ๆ แทบจะไม่เกิดขึ้น ประกอบกับสมาชิกบางส่วนเห็นว่า การปฏิบัติหน้าที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้และไม่มีสวัสดิการให้ ทำให้เสียเวลาต่อการประกอบอาชีพของตน และลักษณะของงานบรรเทาสาธารณภัย ไม่มีกำหนดเวลาที่แน่นอน ขึ้นอยู่กับภัยที่เกิดขึ้น ประกอบกับการปฏิบัติหน้าที่ส่วนใหญ่จะปฏิบัติในเขตหมู่บ้านของตนเองในช่วงวันเทศกาล เช่น เทศกาลวันปีใหม่ เทศกาลวันสงกรานต์ เท่านั้น รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในงานบรรเทาสาธารณภัยบางอย่างต้องจัดหาเอง จึงทำให้ไม่ค่อยเกิดการมีส่วนร่วม ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของเยาวภา พูลพิพัฒน์ (2550 : 83) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการป้องกันภัยจากภัยธรรมชาติของจังหวัดปัตตานีกล่าวว่า อปพร. เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ไม่มากนัก เพราะเนื่องจาก อปพร. เป็นอาสาสมัครที่มีได้มีค่าตอบแทนเหมือนอาสาสมัคร ในประเภทอื่น และเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในงานกิจการ อปพร. ไม่ว่าจะป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดปัตตานี มิได้ดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวกับ อปพร. อย่างต่อเนื่อง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของเฉชา ยิ้มอำนวย (2543 : 67) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) กรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาศูนย์ อปพร. เขตสายไหม ผลการศึกษารายงานว่า สมาชิก อปพร. ยังขาดจิตสำนึกและจิตวิญญาณของการเป็นอาสาสมัคร คือ มีศรัทธาที่ทำงาน มีเวลาที่จะปฏิบัติงาน และพร้อมที่จะเป็นอาสาสมัคร ซึ่งการเข้าร่วมในการปฏิบัติงานของสมาชิก อปพร. เพื่อให้ศูนย์ อปพร. เขต ดำเนินการช่วยเหลือผู้ที่ตกอยู่ในระหว่างอันตราย อยู่ในเกณฑ์ต่ำ

2. เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายได้ ดังนี้

2.1 ผลการวิจัย ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผลการศึกษาที่ออกมาเป็นเช่นนี้เนื่องมาจากลักษณะการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยส่วนใหญ่เป็นในระดับเบื้องต้น เช่น เมื่อเกิดอุบัติเหตุ สมาชิกของ อปพร. มีบทบาทเพียงควบคุม

พื้นที่เกิดเหตุ และประสานงานเท่านั้น นอกนั้นจะเป็นหน้าที่ของโรงพยาบาลและเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นคนจัดการตรวจสอบเหตุ และอุปสรรคในการบรรเทาสาธารณภัยไม่สมบูรณ์และไม่เพียงพอต่อการใช้งาน เช่น อุปสรรคในการปฐมพยาบาล ทำให้สมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนของเทศบาลตำบลหนองแวง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ เข้าไปมีบทบาทไม่มากนัก ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของอิทธิพงษ์ ชำนาญ (2550 : 61) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรบริหารส่วนตำบลบ้านนา จังหวัดระยอง กล่าวว่า ภาพรวมด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง

2.2 ผลการวิจัย ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ซึ่งผลการศึกษาที่ออกมาเป็นเช่นนี้เนื่องมาจากพื้นที่บริบทของตำบลหนองแวงมีลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบ และไม่ใช้เขตพื้นที่ที่จะเกิดภัยธรรมชาติต่าง ๆ ได้ง่าย ทำให้การเกิดดินถล่มจากภูเขานั้น ไม่มีไม่เป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมที่อาจทำให้เกิดสารเคมีรั่วไหล และขั้นตอนการทำเกษตรกรรมได้รับดูแลอย่างดีจากเกษตรกรอำเภอและปศุสัตว์อย่างดี ทำให้การเกิดโรคระบาดนั้นไม่มีเช่นกัน ประกอบกับเทศบาลตำบลหนองแวงได้ออกทำการประชาสัมพันธ์และจัดโครงการอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนเป็นประจำ เช่น โครงการด้านภัยยาเสพติด คุณธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน เป็นต้น ทำให้ปัญหาต่าง ๆ นั้นมีน้อยตามไปด้วย ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของเดช ยิ้มอำนวย (2543 : 67) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) กรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาศูนย์ อปพร. เขตสายไหม ผลการศึกษาวิจัยพบว่า การเข้าร่วมในการปฏิบัติงานของสมาชิก อปพร. เช่น การร่วมรักษาความสงบเรียบร้อย อยู่ในเกณฑ์ต่ำ

2.3 ผลการวิจัย ด้านการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ซึ่งผลการศึกษาที่ออกมาเป็นเช่นนี้เนื่องมาจากการอัตราการเกิดภัยในพื้นที่ตำบลหนองแวงนั้นอยู่ในระดับต่ำ ทำให้การสงเคราะห์ผู้ประสบภัยต่ำไปด้วย รวมทั้งการสงเคราะห์ผู้ประสบภัยได้มีหน่วยงานอื่น ๆ เช่น สภากาชาด ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ทำให้บทบาทการมีส่วนร่วมของสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนมีน้อยไปด้วย และในบางครั้งทัศนคติของสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน คิดว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย อาจทำให้ขัดกับหน้าที่ของหน่วยงานอื่น ทำให้ไม่อยากจะเข้าไปมีส่วนร่วม ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของงามศิลป์ แห่สติศย์ (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตำบลศรีวิไล อำเภอสกลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัยและสังคม อยู่ในระดับน้อย

2.4 ผลการวิจัย ด้านปฏิบัติการกู้ชีพกู้ภัย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผลการศึกษาที่ออกมาเป็นเช่นนี้เนื่องมาจากบทบาทและหน้าที่ของหน่วยการแพทย์ฉุกเฉินเป็นส่วนใหญ่ ส่วนสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนมีหน้าที่เข้าไปดูแลในฐานะเบื้องต้นเท่านั้น บทบาทส่วนใหญ่คอยเป็นกำลังเสริม รวมทั้งอัตราการเกิดเหตุของพื้นที่ในเทศบาลตำบลหนองแวงมีน้อย อาจทำให้สมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนมีทักษะในการกู้ชีพกู้ภัยมีน้อยตามไปด้วย ส่งผลให้การมีส่วนร่วมมีไม่มากนัก ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของสมจิตรเสาะสมบูรณ์ (2548 : 51-52) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในฐานะ อปพร. ในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาล ของเทศบาลนครอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับหน่วยราชการในการบริการสังคมอยู่ในระดับปานกลาง

3. ผลการวิจัยความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ สมาชิก อปพร. อยากได้สวัสดิการเพิ่ม แสดงให้เห็นว่า สถานะทางสังคมของสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนยังไม่เป็นที่ยอมรับ เพราะกฎหมายยังไม่เปิด โอกาสให้สมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ได้บริหารจัดการตนเองและแสวงหารายได้ อีกทั้งสมาชิกต้องทำงานประกอบอาชีพเลี้ยงครอบครัวและต้องใช้จ่ายพาหนะส่วนตัวในการทำหน้าที่บรรเทาสาธารณภัย ทำให้เสียเวลาและสิ้นเปลืองงบประมาณของตนเอง ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรสิทธิ์ ภูกุดแก้ว (2552 : 72) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานของศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) เทศบาลตำบลหนองพอก อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด กล่าวว่า ด้านอื่น ๆ ตามความจำเป็นเป็นปัญหาที่สำคัญ เช่น สวัสดิการค่าตอบแทน เงินเดือน ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะ การปฏิบัติงานนอกเวลาราชการหรือวันหยุดราชการ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมของสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลหนองแวง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอแนะเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลหนองแวง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลหนองแวง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านปฏิบัติการกู้ชีพกู้ภัย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานช่วยเหลือสังคมในช่วงเทศกาลสำคัญ ๆ เช่น วันปีใหม่วันสงกรานต์ ดังนั้นเทศบาลตำบลหนองแวงต้องรักษาสิ่งดี ๆ นี้ไว้ และควรสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานอื่นที่อยู่ในพื้นที่ เพื่อให้สมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้ช่วยเหลือด้านสาธารณภัยในรูปแบบอื่นนอกจากช่วงเวลาเทศกาลต่าง ๆ ทำให้เกิดการพัฒนาและการมีส่วนร่วมมากขึ้น

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลหนองแวง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การร่วมปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้านดินถล่ม เนื่องจากพื้นที่ของตำบลหนองแวง เป็นพื้นที่ราบ ไม่เป็นอยู่ในพื้นที่ที่มีภูเขา ทำให้ไม่เกิดดินถล่ม ดังนั้นเทศบาลตำบลจะต้องจัดฝึกอบรมการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้านดินถล่มเป็นหลักสูตรเสริม เพื่อให้สมาชิก อปพร. มีความรู้ด้านภัยพิบัติด้านดินถล่ม และสามารถนำไปปฏิบัติและช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุภัยพิบัติดังกล่าวในพื้นที่ใกล้เคียง และเพื่อรองรับการสร้างเครือข่ายสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนที่จะเกิดขึ้นในอนาคต จะทำให้สมาชิก อปพร. เกิดทักษะและมีความพร้อมต่อการช่วยเหลือได้ในทันที

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเทคนิคหรือรูปแบบใหม่ ๆ ในการมีส่วนร่วมของสมาชิก อปพร. นำมาประยุกต์ใช้ในเขตเทศบาลตำบลหนองแวง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่องานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ต่อไป

2.2 ในการศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของกระบวนการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา การมีส่วนร่วมในการวางแผนการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ตามลำดับ

2.3 ควรศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการของสมาชิกอปพร. เพื่อนำความคิดเห็นที่ได้จากประชาชน มาปรับปรุงและพัฒนาบุคลากรของ อปพร. ต่อไป